

**Αναφορά για το Συμπόσιο της Πάτρας σχετικά με
“Κλιματική Αλλαγή, Περιβάλλον και Αειφόρο Ανάπτυξη”
1-2 Φεβρουαρίου 2008
Οργάνωση: Βήμα Ιδεών – ΤΟ ΒΗΜΑ**

Κατά την έναρξη του Συμποσίου πραγματοποιήθηκε ομιλία από τον εκπρόσωπο του Βήματος Ιδεών κ. Ιωάννη Μάνο, καθώς και τον Αντινομάρχη της Πάτρας και τον πρύτανη του Πανεπιστημίου Πάτρας.

Το συμπόσιο διαμορφώθηκε σε τέσσερα Στρογγυλά Τραπέζια για δύο ημέρες όπως παρακάτω:

- Περιβαλλοντική Ηθική (1^ο Στρογγυλό τραπέζι- 1^η ημέρα)
- Νέα Αστικά Τοπία (2^ο Στρογγυλό τραπέζι- 1^η ημέρα)
- Μόλυνση του περιβάλλοντος από τις δραστηριότητες του ανθρώπου (3^ο Στρογγυλό τραπέζι- 2^η ημέρα)
- Αειφόρος Ανάπτυξη (4^ο Στρογγυλό τραπέζι- 2^η ημέρα)

Ωστόσο, πραγματοποιήθηκαν και κάποιες επιπρόσθετες παρουσιάσεις πριν από τα Στρογγυλά Τραπέζια. Αρχικά, παρουσιάστηκε ενημέρωση από τον κ. Κούβελα από το Πανεπιστήμιο Πατρών σχετικά με την αλλαγή του κλίματος και τις επερχόμενες λοιμώδεις νόσους. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο φαινόμενο της ελονοσίας και την πιθανή εξάπλωσή της λόγω της προβλεπόμενης αύξησης της θερμοκρασίας. Αναφέρθηκε η προσπάθεια ανάσχεσης του προβλήματος της ελονοσίας μέσα από βιο-ιατρικές προσεγγίσεις. Επίσης, έγινε αναφορά στην νόσο της χολέρας όπου αναπτύσσεται κυρίως σε στάσιμα και μολυσμένα ύδατα.

Μετέπειτα καλέστηκαν οι ομιλητές που θα συμμετείχαν στο Στρογγυλό Τραπέζι “Περιβαλλοντική Ηθική”. Τον λόγο πήρε η κα. Τσινόρεμα από το Πανεπιστήμιο Κρήτης όπου αναφέρθηκε στην διαλεκτική ανθρώπου και φύσης και την σύγχρονη περιβαλλοντική ηθική. Σημειώθηκε η ανάγκη της αντίληψης της περιβαλλοντικής ηθικής κατά την δεκαετία του 70 μέσα από μια οικοσυστημική και όχι μόνο ανθρωποκεντρική προσέγγιση. Επίσης, επισημάνθηκε ότι η περιβαλλοντική ηθική δεν είναι μια αυτόνομη θεματική έννοια αλλά μια άμεσα συσχετιζόμενη έννοια με τις επιστημονικές έρευνες αλλά και την καθημερινότητα των ατόμων. Αναφέρθηκε στην αρχική φιλοσοφική προσέγγιση του ωφελιμισμού και την έλλειψη κατανόησης αυτής της προσέγγισης ως προς αξίες που δεν έχουν άμεσο όφελος αλλά ενδυναμώνουν το πλαίσιο της περιβαλλοντικής ηθικής.

Στην συνέχεια ο κ. Λουλούδης από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο έκανε μια αναδρομή από την σκοπιά της πολιτικής οικολογίας, Σημειώθηκε η έναρξη της οικολογικής επιστήμης στις αρχές της δεκαετίας του ‘30 και την συσχέτιση της οικολογικής επιστήμης με τον πολιτικό βίο. Αναφέρθηκε το παράδειγμα των ΗΠΑ κατά τις αρχές δεκαετίας του ‘30 όπου και ουσιαστικά ξεκίνησε η διαχείριση περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών λόγω της αντίληψης της αλόγιστης καταστροφής των φυσικών πόρων και την υποβάθμιση του καθημερινού βίου.

Τον λόγο έπειτα πήρε ο κ. Πυρίντζος από το Πανεπιστήμιο Πάτρας σχετικά με την οικολογική βάση της περιβαλλοντικής ηθικής. Ο κ. Πυρίντζος αναφέρθηκε στα εννοιολογικά στερεότυπα που μπορεί να επιβληθούν σε μια κοινωνία και να ενισχύσει τις αντιφάσεις και τον φόβο. Σημείωσε το

παράδειγμα της γενετικής τροποποίησης των φυτών και την ιστορική εξέλιξη των γενετικής εξέλιξης από τα πρώτα ιστορικά χρόνια. Αναφέρθηκε επίσης στις ριζικές κλιματικές αλλαγές που συνέβησαν πριν την ανθρώπινη δράση στα φυσικά οικοσυστήματα για να τονίσει την σημαντικότητα των εννοιολογικών στερεοτύπων σε σχέση με την κλιματική αλλαγή. Τέλος, αναφέρθηκε στην ανάγκη μια διαλεκτικής σχέσης της επιστήμης με την κοινωνία.

Στο δεύτερο Στρογγυλό Τραπέζι τέθηκε η θεματική "Πόλη και Φύση". Αρχικός ομιλητής ήταν ο κ. Αίσωπος από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Έμφαση δόθηκε στα νέα αστικά τοπία και την ιστορική εξέλιξη των πόλεων ως αποτέλεσμα κοινωνικοοικονομικών ζυμώσεων. Ο κ. Αίσωπος αναφέρθηκε επίσης στην αλληλεπίδραση μεταξύ των χώρων και των τόπων στην συμβολή τους σχετικά με την νέα ανάπτυξη των πόλεων. Σημειώθηκε ο νέος τύπος της "διάχυτης πόλης" ως ένα νέα μορφή μετα-πολεοδομίας που επηρεάζεται κυρίως από οικονομικές δομές.

Ο κύριος Αμούργης από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, στην συνέχεια παρουσίασε την θεματική της ρυμοτομίας και του αστικού περιβάλλοντος. Ο κ. Αμούργης έδωσε έμφαση στην ρυμοτομία των αρχαιοελληνικών πόλεων από το 1000 π.χ. και έπειτα. Αναφέρθηκε στην εκμετάλλευση των γεωφυσικών διαστάσεων των τόπων για την ανάπτυξη μιας πόλης. Παρουσιάστηκαν παραδείγματα από την Μίλητο, τα Άβδηρα και κάποιες άλλες πόλεις ώστε να αναδειχθεί η προσαρμοστικότητα των κατοικιών στις κλιματικές συνθήκες.

Η μετέπειτα ομιλήτρια κ. Λεοντίδου από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο αναφέρθηκε στην φύση και το αστικό τοπίο και τις ευρωπαϊκές πολιτιστικές αντιθέσεις στην πολεοδομία. Η κ. Λεοντίδου σημείωσε την διαφορά μεταξύ των αγγλο-αμερικανικών και των ευρω-μεσογειακών πόλεων σε σχέση με τις κοινωνικο-οικονομικές δομές. Ειδικότερα, αναφέρθηκε στον ομοκεντρικό σχεδιασμό των αγγλο-αμερικανικών και των βόρειων πόλεων εν γένει καθώς και τον σχεδιασμό μεγάλων πάρκων στο κέντρο των πόλεων. Η μεσογειακές πόλεις από την άλλη πλευρά είναι συμπαγείς, με συνεκτικό ιστό και ταχύτατη αστικοποίηση.

Τέλος, ο κ. Φιλιππίδης, αρχιτέκτων, αναφέρθηκε σε παραδείγματα αρχιτεκτονικής συμβίωσης με το περιβάλλον. Ο κ. Φιλιππίδης αρχικά αναφέρθηκε στην μελλοντική ανθρώπινη διαβίωση μέσα από την επιστροφή στους φυσικούς περιορισμούς. Σημείωσε ότι κατά τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, υπήρξε μια προσπάθεια από κορυφαίους αρχιτέκτονες να σχεδιάσουν με μινιμαλιστικό τρόπο την προσέγγιση με το φυσικό τοπίο. Κατά τα τελευταία έτη, ξεκίνησε ο μετασχηματισμός του κτιρίου σε μια νέα τεχνητή φύση με μια προσπάθεια πλέον να ενσωματωθεί το τεχνητό στο βιολογικό και το ανθρώπινο στο φυσικό. Παρουσιάστηκαν παραδείγματα από σύγχρονες κτιριακές δομές που ενσωματώνουν την βιοκλιματική αρχιτεκτονική.

Την δεύτερη ημέρα του Συμποσίου οι εισηγήσεις ξεκίνησαν με την κ. Βώκου από το Αριστότελειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης όπου αναφέρθηκε το θέμα της διατήρησης της βιοποικιλότητας. Η κ. Βώκου σημείωσε την κατανομή της βιοποικιλότητας σε παγκόσμιο επίπεδο και τόνισε την σημαντικότητα του ελληνικού χώρου για την διατήρηση της βιοποικιλότητας στον ευρωπαϊκό χώρο. Τονίστηκε η σταδιακή απώλεια των φυτικών και ζωικών ειδών την σημερινή εποχή αν και υπήρξε αναφορά στις πέντε προηγούμενες μεγάλες απώλειες ειδών που έχουν συμβεί από την απαρχή του γήινου έμβιου περιβάλλοντος. Επίσης, σημειώθηκε ότι η δημιουργία καταφυγίων δεν μπορεί να λύσει το πρόβλημα αλλά θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα δίκτυο βιοτόπων έτσι ώστε να υπάρξει η δυνατότητα διατήρησης της βιοποικιλότητας. Το δίκτυο NATURA 2000, σημειώθηκε ότι κατευθύνεται προς αυτή την προσέγγιση.

Στην συνέχεια, υπήρξε η έναρξη του τρίτου Στρογγυλού Τραπέζιου με θέμα την “Μόλυνση του περιβάλλοντος από τις δραστηριότητες του ανθρώπου”. Αρχικά ο κ. Λέκκας από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου παρουσίασε τις επιπτώσεις στην υγεία από τα οργανικά παραπροϊόντα χλωρίωσης του πόσιμου νερού. Σημείωσε τις ασθένειες που προκύπτουν από την τοξικότητα διαφόρων χημικών ουσιών στους υδάτινους πόρους και τις επιπτώσεις που δύναται να προκύψουν από τον καθαρισμό του νερού για πόσιμη χρήση. Παρουσίασε την εισαγωγή των φίλτρων ενεργού άνθρακα ως μια αποτελεσματικότερη μέθοδο για την κατακράτηση χημικών ενώσεων στο πόσιμο νερό.

Στην συνέχεια ο κ. Μιχαλόπουλος από το Πανεπιστήμιο Κρήτης αναφέρθηκε στην ατμοσφαιρική ρύπανση και το κλίμα με αναφορά στο Μεσογειακό κλίμα. Αρχικά, καταγράφηκαν οι πιθανές επιπτώσεις που πιθανόν θα προκληθούν στην Μεσόγειο σύμφωνα με το 4^ο σενάριο του IPCC καθώς και για τις χημικές ενώσεις που θερμαίνουν και ψύχουν το κλίμα. Όπως αναφέρθηκε, οι μικροκλιματικοί παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν καταλυτικά το κλίμα και για αυτό το λόγο θα πρέπει να οι κλιματικές αναλύσεις να επικεντρώνονται σε περιοχικό επίπεδο. Επίσης, ο κ.Μιχόπουλος παρουσίασε την κίνηση των αέριων μαζών που επηρεάζουν την Ελλάδα και την παρουσία του μονοξειδίου του άνθρακα. Αναφέρθηκε στην επιρροή του όζοντος στο κλίμα και τις επιπτώσεις που προκύπτουν από της υπέρβαση των ανώτατων ορίων στην τροπόσφαιρα. Επίσης, σημείωσε τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο που παίζει η μεταφορά αιωρούμενων σωματιδίων στην περιοχή του Μεσογείου καθώς και η ύπαρξη φυσικών αιωρούμενων σωματιδίων στην ελληνική επικράτεια.

Τέλος, ο κ.Πανδής από το Πανεπιστήμιο Πατρών αναφέρθηκε στην αέρια ρύπανση από τα ατμοσφαιρικά σωματίδια και τις επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία. Εισαγωγικά, αναφέρθηκε στην πυκνότητα των αιωρούμενων σωματιδίων και την θέσπιση του ορίου των 50 μικρογραμμαρίων μέσων Κοινοτικής Οδηγία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επίσης, σημειώθηκε η εκροή μικροσωματιδίων από φυσικές και ανθρωπογενείς πηγές καθώς και έδωσε κάποια παραδείγματα για την περιοχή της Πάτρας. Ο κ. Πανδής παρουσίασε την αλληλένδετη σχέση μεταξύ των αιουρώμενων σωματιδίων και των επιπτώσεων στην ανθρώπινη υγεία. Αναφέρθηκε στην υπερβολική ανεκτικότητα των ορίων που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και στην σχετική αδιαφορία της Ελλάδας όπου οι περισσότερες πόλεις ξεπερνούν τα όρια. Τέλος, τόνισε την επιρροή των μικροσωματιδίων στην ψύχρανση του κλίματος εκτός από τα σωματίδια που παράγονται κυρίως από καύσεις πετρελαίου (ντίζελ).

Το τελευταίο (4^ο) Στρογγυλό τραπέζι αφιερώθηκε στην Αειφόρο Ανάπτυξη με έναρξη ομιλίας του κ. Παρασκευόπουλου, Δήμαρχο Πύργου. Ο κ. Παρασκευόπουλος αναφέρθηκε στις πρόσφατες μεγάλες πυρκαγιές της ευρύτερης περιοχή του Νομού Ηλείας, στην ιδιαίτερα μεγάλη έλλειψη συντονισμού και τις ιδιαίτερα μεγάλες επιπτώσεις σε ολόκληρο τον νομό. Σημείωσε ότι η σημερινή κατάσταση θα πρέπει να θέσει θεμελιώδη ερωτήματα για την αναπτυξιακή πορεία του νομού.

Στην συνέχεια, ο κ. Μυλόπουλος αναφέρθηκε σε μια νεωτερική προσέγγιση στην αειφόρο ανάπτυξη. Όπως σημειώθηκε, η αειφόρος ανάπτυξη είναι ένα πολυ-πρισματικό θέμα το οποίο θα πρέπει πλέον να βρει εφαρμογή στις πολιτικές που ασκούνται σε ελληνικό επίπεδο. Ο κ.

Μυλόπουλος σχολίασε τα αδιέξοδα που έχουν προκύψει στην ανθρώπινη αναπτυξιακή διαδικασία στα πλαίσια του φιλελευθερισμού αλλά και του υπαρκτού σοσιαλισμού.

Ο κ. Χατζημήτρος από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο αναφέρθηκε στην αρχή της διεπιστημονικής προσέγγισης στην αειφόρο ανάπτυξη. Ο κ. Χατζημήτρος έδωσε έμφαση στην ανάγκη της παράλληλης οικονομικής, οικολογικής και κοινωνικής διάστασης της βιώσιμης ανάπτυξης, τονίζοντας την ανάγκη ισόποσης στήριξης και στους τρεις παράγοντες.

Τέλος, ο κ. Βερούκιος από το Πανεπιστήμιο Πατρών παρουσίασε τις περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές διαστάσεις της οικονομίας του υδρογόνου. Ο κ.Βερούκιος τόνισε ότι οι προοπτικές της οικονομίας του υδρογόνου δύναται να οδηγήσουν σε ριζοσπαστικές αλλαγές των σημερινών κοινωνικο-οικονομικών δομών και να μετριάσουν σημαντικά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις ανθρώπινες δραστηριότητες, Ωστόσο, σημείωσε ότι η ευρεία εφαρμογή του υδρογόνου ως υποκατάστατο καύσιμο από τα φυσικά καύσιμα είναι ακόμη σε αρχικό στάδιο λόγω των πρώιμων ερευνητικών αποτελεσμάτων.